

A Kállay-címer

A Kállay András volt főispán védnöksége alatt megjelent Szabolcs vármegye monográfiája (1900, szerk.: Borovszky Samu) ezt írta a család címeréről: „*kékben, farkát szájában tartó koronás zöld sárkány által alakult körben, alul két veres szív által kísért, törzsétől szakított vassisakos, bajszos fő, a sisak nyílt szélébe egy hal kapaszkodik. A pajzs jobb felső sarkában félhold, a bal sarkában arany-nap ragyog. Ötágú korona fölött három sisak.*” Majd a címertakaró leírása után: „*Pajzstartók: két arany-oroszlán. Jelmondat: »In asperis et prosperis.«*” (Szó szerint: Embertelenségben és boldogságban, költőibben: Balsorsban és szerencsében.) Ezt a Kállay-címert azonban nem adományozták, úgy tűnik, a főispán állíttatta össze talán éppen a fenti kötethez vagy más jeles alkalomra.

Ugyanis a család a 19. század eleji címerleírást – amelyet a családtörténet-író Nagy Iván tett közzé – a címerben található zöld sárkány, a sisakos fej, a piros szívek és a ponty után így folytatatta: „*A pajzs fölötti sisak koronáján egy páncélos kar könyököl, kivont kardja hegyén vérző török fejet tartva. Hagyomány szerint a farkát a szájában tartó sárkány onnan jöve a címerbe, mert [Kállai] János I. Mátyás korában a Sárkány-rend vitéze volt, s állítólag egy csata alkalmával egy törököt a vízbe szorítván, ott agyonszúrta és nyakát szegvén, midőn a fejét kardja hegyére vette volna, azzal együtt egy hullára érkező pontyot is kihúzott a folyamból.*”

Mindebből kitűnik, hogy az egyik leggazdagabb levéltárral rendelkező családnak – a hatalmas anyagot, melyben több mint 7000(!), Mohács előtti oklevél van, 1874-ben adták örökle-

Kállay Miklós miniszterelnök halotti címere, amely az 1855-ben elhunyt Kállay Kristóf gyászjelentése után készült, annak címerét átvéve

tétbe a Magyar Nemzeti Múzeumnak – a 19. században már nem volt meg a címeres levele, vagy talán nem is volt olyan a család birtokában. Ugyanis a família – amely múltját írásosan 1224-ig tudja visszavezetni – a Balogsemjén nemzetségből ágazott ki (más családok, a Domahidiak, a Panyolaiak mellett), amelynek ősi címere – mint az Árpádoknak a turulmadár – a hal volt. Ezzel az állattal már Mátyás király idejében sem tudtak volna mit kezdeni – a költött mesén kívül –, hát még később! A Sárkány-rendről a történelemkönyvekben olvastak, de igazolni ma sem tudjuk, hogy bármelyik Kállai a rend tagja lett volna. Ám a 15. század-

ban éppen a Bátorai család Lőkös-ágából való leányokat vettek feleségül, míg az ecsedi Bátorai leányok közül kettő ment férjhez Kállai fiúkhoz.

Tehát volt kiknek a címeréből átvenni a sárkányt.

A török elleni harcokban – de nem Mátyás király alatt, hanem a mohácsi csatában – két Kállai is részt vett, apa és fia, János és István. Kállai János Rászkai Gáspárral és Török Bálinttal azt a feladatot kapta, „*hogy ha semmi remény nem lenne a csatasor helyreállítására, a királyt [II. Lajost] a csatából kiragadva elvezessék*”. Brodarics

István, a csata résztvevője és kortárs leírója az életüket vesztők között sorolta fel a két Kállait is. Ám más forrásból tudjuk, hogy az apa megmenekült. Az ütközet során török fogságba esett Kállait Ráskaival együtt még idejében kiszabadították. Azaz a címerkép harmadik szála is megkerült. Így a három, valósnak tűnő címerelem, a hal, a levágott török fő és a farkába harapó sárkánykígyó alapján feltételezhetjük, hogy királyi adományból Mohács után, a 16–17. század bármely évében akár címeres levelet is kaphattak.

Lakatos Sarolta, a család történetének kutatója találta meg a levéltárakban azt az 1613. évi iratot, amelyben a kihalt Vitéz ág (†1598) birtokait és iratait megöröklő Lőkös ágbeli Lőrinc szerződést kötött unokatestvéreivel. Eszerint a már férjhez ment két leány apja, Lőrinc átadja a birtokok mellett „*a privilegiumokat, főképpen az Originálist és az Armalist*” fiági rokonainak, akik a leányokat pénzben elégitik ki.

Csak a kicsi piros szívekkel tudnánk valamit kezdeni! ♦

A SZERZŐ CÍMZETES MEGYEI MÚZEUMIGAZGATÓ